Een misverstand en een euvel

* * Op het editoriaal in het septembernum-
* mer ontvingen wij een reactie van een in het buitenland geplaatst Nederlands officier, waarop wij gaarne willen ingaan. In de eerste plaats om een misverstand uit de weg te ruimen, maar verder ook om van deze gelegenheid gebruik te maken de vinger te leggen op iets, wat wij een euvel van de tegenwoordige tijd zouden willen noemen.

Eerst de reactie. Deze ging, onder meer, in op het eerste van de vijf punten van de door ons behandelde nieuwe NAVO-strategie: „De strategie van de deterrent wordt nu ook *officieel* losgelaten ten gunste van die van de flexible response".
Inzender zegt hierover: „De deterrent wordt niet losgelaten. Integendeel wordt in de eerste zin (van de NAVO-verklaring? Red.) gezegd, dat de basis van de NAVO-strategie is: veiligheid door geloofwaardige deterrent. En verder: ten einde de agressie af te schrikken en indien nodig te bestrijden, hebben wij verschillende middelen nodig om volgens de theorie van de flexible response te kunnen antwoorden. Men zou kunnen zeggen, dat de strategie van de nucleaire deterrent als alleen-zaligmakend is losgelaten en dat de deterrent geloofwaardig moet worden gemaakt door de flexible response. Maar zoals het er staat, dat de strategie van de deterrent wordt losgelaten, moet mijns inziens verkeerd worden begrepen".
Gezien de reactie is dit laatste niet te ontkennen, want het is hier dus geschied. Maar wij menen in het editoriaal in het juninummer duidelijk te hebben gesteld, wat onder het *originele* begrip deterrent wordt verstaan en kunnen er weinig aan doen, als men van officiële zijde begrippen, die sinds jaar en dag gevestigd zijn, gaat aanpassen aan de politieke desiderata van het ogenblik.

En nu hebben wij ook meteen het hierboven bedoelde euvel gesignaleerd. Naarmate de omstandigheden onprettiger worden, heeft men in de tegenwoordige maatschappij — niet alleen in de militaire maar evenzeer in de civiele — de gewoonte deze verslechtering te versluieren door belanghebbenden zachtkens in slaap te wiegen door het aanvoeren van zg. bewijzen, die niet aan zuiver gestelde theorieën zijn ontleend, maar puur aan wensen. En dat zijn dan vaak wensen, waarvan men zelf terdege weet dat zij vermoedelijk, of zeker, niet met de beschikbare middelen en methoden te verwezenlijken zijn. De nieuwe uitleg, die men thans van officiële NAVO-zijde aan het begrip deterrent gelieft te geven, is hiervan slechts één voorbeeld.

Wij vroegen, na ontvangst van bovengenoemde reactie, aan tien officieren van verschillende rang en opleiding, waar ze aan dachten als zij het woord „deterrent" hoorden gebruiken. Hun antwoord luidde steeds: „Aan een absolute nucleaire afschrikking", en dat is logisch, want dit destijds ingevoerde begrip is in de militaire terminologie nooit herzien. Laat men daarom maar aannemen, dat ook wij het zo hebben bedoeld in ons artikel in het septembernummer.

Maar men vraagt zich tegelijkertijd af, waar wij tegenwoordig blijven. Of men een mogelijke agressor denkt tegen te houden, simpel door zichzelf iets wijs te maken?
Men zal bij de NAVO toch niet willen beweren, dat men daar met de huidige gang van zaken een „geloofwaardige" deterrent aan het opbouwen is; tegen een tegenstander die militair met de dag sterker wordt en die zijn strategische posities rondom het oude Europa voortdurend verbetert?
Want hoe zou men bijvoorbeeld het maritiem in bezit nemen van een deel van de Middellandse Zee, tijdens het recente conflict in het Nabije Oosten, anders kunnen noemen? En een kind kan zien, dat daar mettertijd een nieuwe explosie zal komen, waarna de Russische vloot in die binnenzee verder zal worden opgevoerd, vermoedelijk met evenveel, met raketten uitgeruste, atoomonderzeeërs, als de Amerikaanse Zesde Vloot grotere schepen zal hebben.
Het begrip deterrent, zoals men dat thans binnen de NAVO ontwikkelt, is niet meer dan een keurig camouflagemiddel. Omdat de absolute deterrent niet meer bestaat tracht men de westelijke bevolking, met betrekking tot de toenemende militaire zwakte, zand in de ogen te strooien door het bezigen van „dure" begrippen. Het ware beter die bevolking de werkelijkheid voor ogen te houden, namelijk dat de communisten met de dag sterker worden en betere strategische posi-

ties gaan innemen. En haar verder te vertellen, dat het volkomen in de lijn van de leninistische theorieën ligt een vergroting van militair potentieel te camoufleren door politieke afleidingsmanoeuvres, zoals die op het ogenblik geschieden.
Het lijkt ook goed, dat wij in dit opzicht eens terugblikken naar de jaren '30 toen het gevaar óók van de zijde van een dictatuur kwam. Toen heeft de wereld daarna vijf volle jaren in vuur en vlam gestaan omdat goedwillende naties tegen politieke chantage geen onmiddellijke doeltreffende militaire afschrikking konden stellen.
Als wij aan die tijd denken, zien wij één beeld uitermate duidelijk voor ons, dat van de Britse premier Sir Neville Chamberlain, die zijn volk na zijn terugkeer uit München een vrijbrief voor de ogen zwaait; een vrijbrief voor Hitler dan. Dat bewapening gevaren met zich brengt en uiteindelijk geen oplossing voor de toekomstige samenleving op de wereld kan zijn is duidelijk. Dat men daarom steeds zal moeten trachten tot bewapeningsbeperking en tenslotte tot algemene ontwapening te komen is onmiskenbaar juist. Maar elk streven dat alleen maar op eenzijdige ontwapening is gericht, dan wel in die richting werkt, kan slechts tot gevolg hebben dat het nooit tot ontwapening in de juiste zin van het woord zal komen.

Het is nu eenmaal een zeer menselijke eigenschap om niet te betalen voor wat men ook gratis kan krijgen.
Zeker niet in de internationale politiek en als men een ideologie wereldomvattend wil maken! Daarom is het, ondanks alles, nog steeds beter zich aan het aloude „Si vis pacem, para bellum" te houden!

Nieuwe uitgave

l'OTAN et l'Europe, door Gen. A. Beaufre, 238 blz. Uitg.: Calman-Lévy, Parijs, 1967. Prijs: F 11,10.

Er is reeds veel geschreven over de crisis in en de hervorming van de NAVO. De waarde van dit boek ligt vooral in het feit dat schr. nog geheel de officiële Franse opvatting noch de opvattingen van de overige Westerse landen volgt. Generaal Beaufre wil geen integratie maar een interstatelijke samenwerking. Op nucleair gebied hebben de Britse en de Franse kernmacht naar zijn mening een eigen, zelfstandige taak. Een groot probleem is in de NAVO altijd het Amerikaanse overwicht geweest. Toch wil schr. de banden met de V.S. niet verbreken: de bijdrage van de V.S. is voorlopig nog noodzakelijk voor de verdediging van Europa. Bovendien kunnen op deze manier eventueel de Amerikaanse beslissingen worden beïnvloed en eigen beslissingen worden aangepast.
De auteur ziet als oplossing voor de crisis in de NAVO de tweepijlerconceptie van president Kennedy. Dit houdt in dat Europa en de V.S. als twee gelijkwaardige bondgenoten optreden. De Europese pijler zou kunnen uitgroeien tot een „Groot-Europa". Het is jammer dat Gen. Beaufre niet wat nader preciseert hoe deze interstatelijke Europese pijler eruit zou moeten zien. Wel stelt hij de militaire samenwerking boven de politieke en economische samenwerking.

Beaufre bezit behalve de nodige theoretische achtergrond ook de praktische ervaring om een boek over dit onderwerp te schrijven doordat hij verschillende belangrijke functies in de NAVO heeft vervuld. A. C. de J.